

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 14 maja 1924 r.

o przeliczeniu zobowiązań prywatno-prawnych.

Na podstawie p. 10 art. 1 i art. 2 ustawy z dnia 11 stycznia 1924 r. o naprawie Skarbu i reformie walutowej (Dz. U. R. P. № 4, poz. 28) oraz zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 maja 1924 r. stanowią:

Przedmiot przeliczenia.

§ 1. 1. Rozporządzenie niniejsze stosuje się do płatnych w markach polskich należności prywatno-prawnych, których tytuły powstały przed dniem 28 kwietnia 1924 r., bez względu na to, czy te należności w chwili powstania tytułu były wyrażone lub płatne w markach polskich, czy też w rublach carskich, koronach austro-węgierskich lub markach niemieckich, a stały się płatnymi w markach polskich

dopiero na skutek przepisów, które wprowadziły markę polską jako prawny środek płatniczy.

2. Rozporządzenie niniejsze stosuje się nadto do płatnych w rublach carskich należności, których tytuły powstały na obszarze b. Litwy Środkowej przed dniem 1 kwietnia 1921 r., do płatnych w koronach austro-węgierskich należności, których tytuły powstały na obszarze województwa wołyńskiego przed dniem 1 kwietnia 1920 r., wreszcie do należności, których tytuły powstały na obszarze Ziemi Wileńskiej, województwa poleskiego i nowogródzkiego oraz powiatów: wołkowyskiego, grodzieńskiego, białostockiego, bielskiego i sokólskiego województwa białostockiego, a które były płatne w rublach i markach, emitowanych na tym obszarze przez b. władze okupacyjne niemieckie (t. zw. ostrublach i ostmarkach).

Skala przeliczenia i jej stosowanie.

§ 2. 1. Należności powyższe będą na żądanie którejkolwiek strony przeliczone na złote sposobem wskazanym w niniejszym rozporządzeniu.

2. Podstawą przeliczenia jest następująca skala:

Jeden złoty równa się:

W C Z A S I E	Rublom rosyjskim	Koronom austr.-węg.	Markom niemieckim	Markom polskim
Do 1.VIII.1914 r. Od 1.VIII.1914 r.	0,375	0,95	0,81	
W półroczu II 1914 r.	0,40	1,00	0,85	
" I 1915 r.	0,44	1,15	0,90	
" II 1915 r.	0,50	1,25	0,92	
" I 1916 r.	0,50	1,40	1,05	
" II "	0,50	1,60	1,09	1,09
W kwartale I 1917 r.	0,50	1,90	1,15	1,15
" II "	0,50	1,90	1,15	1,15
" III "	0,55	2,00	1,20	1,20
" IV "	0,60	2,00	1,20	1,20
" I 1918 r.	0,60	2,00	1,20	1,20
" II "	0,70	2,00	1,20	1,20
" III "	0,85	2,30	1,30	1,30
" IV "	0,90	2,60	1,50	1,50
W miesiącu I 1919 r.	1,10	2,90	1,8	1,50
" II "	1,35	3,20	2,0	1,75
" III "	1,50	4,00	2,0	2,00
" IV "	2,00	4,75	2,0	2,25
" V "	2,25	5,50	2,1	2,50
" VI "	2,50	5,75	2,1	2,75
" VII "	3,75	6,20	2,4	3,25
" VIII "	4,25	8,00	2,8	4,25
" IX "	5,75	11,00	3,3	6,00
" X "	6,55	14,00	4,2	7,50
" XI "	8,50	17,00	5,5	10,00
" XII "	10,50	22,00	7,0	14,00
W miesiącu I 1920 r.	12	28	9	19
" II "	13	35	11	23
" III "	13	35	12	25
" IV "	13	35	12	25
" V "	14		11	30
" VI "	13		11	31
" VII "	13		11	34
" VIII "	13		11	40
" IX "	14		11	45
" X "	17		11	60
" XI "	19		11	80
" XII "	23		11	100
W miesiącu I 1921 r.	25		11	120
" II "	30		11	130
" III "	35		11	145
" IV "	40		11	140
" V "	55		11	150
" VI "	80		11	200
" VII "	120		11	300
" VIII "	200		11	400
" IX "			14	425
" X "			18	450
" XI "			23	450
" XII "			25	450
W miesiącu I 1922 r.			28	450
" II "			31	500

W C Z A S I E	Rublom rosyjskim	Koronom austr.-węg.	Markom niemieckim	Markom polskim
W miesiącu III 1922 r.			40	550
„ IV „			46	600
„ V „			48	650
„ VI „			50	750
„ VII „			70	850
„ VIII „			120	1.000
„ IX „			180	1.200
„ X „			320	1.400
„ XI „			750	1.800
„ XII „			950	2.500
W miesiącu I 1923 r.			1.600	4.000
„ II „			3.000	6.800
„ III „			3.500	8.200
„ IV „			4.000	8.600
„ V „			5.500	9.400
„ VI „			12.000	12.000
„ VII „			45.000	20.000
„ VIII „			660.000	35.000
„ IX „			15.000.000	50.000
„ X „			4.000.000.000	125.000
„ XI „				300.000
„ XII „				800.000
W miesiącu I 1924 r.				1.600.000
„ II „				1.800.000
„ III „				1.800.000
„ IV „				1.800.000

3. Marki emitowane przez b. niemieckie władze okupacyjne na ziemiach wschodnich (ostmarki) uważa się za równe markom niemieckim, a ruble emitowane przez te władze (ostruble) uważa się za równe dwum markom niemieckim.

§ 3. 1. Dla zastosowania odpowiedniej stawki powyższej skali miarodajny jest czas powstania tytułu uzasadniającego należność pieniężną, o ile niniejsze rozporządzenie inaczej nie postanawia.

2. Przeliczenie należności dawniejszych na marki polskie, uskutecznione bez zamiaru umorzenia poprzedniego stosunku, nie może być uważane za nowację, uzasadniającą zastosowanie stawki według czasu powstania nowego tytułu.

§ 4. 1. Najwyższą dopuszczalną miarą przerachowania jest zastosowanie pełnych stawek skali § 2.

2. Najniższą dopuszczalną granicę przerachowania wskazuje nominalna suma marek polskich, w tytule prawnym oznaczona lub z niego wynikająca, a przeliczona na złote według relacji ustalonej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 1924 r. o zmianie ustroju pieniężnego (Dz. U. R. P. № 34, poz. 351) t. j. złoty = 1.800.000 marek polskich.

Wierzytelności z pożyczek.

§ 5. 1. Hipoteki zabezpieczające wierzytelności z pożyczek na nieruchomościach, z których główny dochód pochodził z komornego, obecnie okre-

ślonego na podstawie ustawy o ochronie lokatorów, wraz z wierzytelnościami zabezpieczonymi temi hipotekami, przerachowuje się na obszarze miasta stołecznego Warszawy, województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego oraz białostockiego z wyłączeniem powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego na 25 0/0, na obszarze powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego, Ziemi Wileńskiej, województw: nowogrodzkiego, poleskiego, wołyńskiego i krakowskiego, cieszyńskiej części województwa śląskiego oraz powiatów: brzozowskiego, kolbuszowskiego, krośnieńskiego, liskiego, łańcuckiego, przeworskiego, rzeszowskiego, sanockiego i strzyżowskiego województwa lwowskiego na 20 0/0, a na obszarze pozostałej części województwa lwowskiego, województw: stanisławowskiego, tarnopolskiego, pomorskiego, poznańskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego na 15 0/0 sumy, obliczonej według skali § 2.

2. Ta sama miara przerachowania stosuje się do praw zabezpieczonych na powyższych hipotekach i wierzytelnościach.

3. Odsetki zaległe za czas do dnia 31 grudnia 1924 r., a nie przedawnione, przerachowuje się tak samo, jak kapitał i dolicza się do kapitału, odsetki zaś należne za czas od dnia 1 stycznia 1925 r. oblicza się od przerachowanego w ten sposób kapitału.

4. Co do spłaty kapitału, którego termin płatności nadszedł, służy dłużnikowi prawo zwłoki do dnia 1 stycznia 1928 r. Sąd może, biorąc pod uwagę położenie majątkowe dłużnika, to prawo zwłoki uchylić lub ograniczyć; może je również uchylić, gdy

posiadłość przeszła w inne ręce drogą sprzedaży lub zamiany.

§ 6. 1. Hipoteki zabezpieczające wierzytelności z pożyczek na innych nieruchomościach, niż w § 5 wskazanych, wraz z wierzytelnościami zabezpieczonymi temi hipotekami, przerachowuje się na obszarze miasta stołecznego Warszawy, województwa łódzkiego, powiatów: gostyńskiego, kutnowskiego, lipnowskiego, łowickiego, nieszawskiego, rypińskiego i włocławskiego województwa warszawskiego oraz powiatów: będzińskiego, częstochowskiego, miechowskiego i olkuskiego województwa kieleckiego na 50⁰%, na obszarze pozostałej części województw: kieleckiego i warszawskiego z wyłączeniem powiatów: ciechanowskiego, mławskiego i przasnyskiego, na obszarze powiatów: ostrowskiego i wysokomazowieckiego województwa białostockiego oraz na obszarze województwa lubelskiego z wyłączeniem powiatów: biłgorajskiego, bialskiego, chełmskiego, hrubieszowskiego, konstantynowskiego, radzyńskiego, węgrowskiego i włodawskiego na 42⁰%, na obszarze powiatów: ciechanowskiego, mławskiego i przasnyskiego województwa warszawskiego, pozostałej części województwa białostockiego, wyżej wymienionych powiatów województwa lubelskiego, cieszyńskiej części województwa śląskiego, województwa krakowskiego oraz powiatów: brzozowskiego, kolbuszowskiego, krośnieńskiego, liskiego, łańcuckiego, przeworskiego, rzeszowskiego, sanockiego i strzyżowskiego województwa lwowskiego na 33⁰%, na obszarze powiatów: trockiego, wileńskiego i wilejskiego Ziemi Wileńskiej, powiatów: lidzkiego, nowogródzkiego i słonimskiego województwa nowogródzkiego, na obszarze województwa poleskiego z wyłączeniem powiatów: łuninieckiego i sarnieńskiego, na obszarze województwa wołyńskiego, na obszarze pozostałej części województwa lwowskiego oraz powiatów: dolińskiego, kałuskiego, skolskiego, stryjskiego i turczańskiego województwa stanisławowskiego na 24⁰%, a na obszarze pozostałej części Ziemi Wileńskiej i województwa nowogródzkiego, powiatów: łuninieckiego, sarnieńskiego, pozostałej części województwa stanisławowskiego, województw: tarnopolskiego, pomorskiego, poznańskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego na 15⁰% sumy obliczonej według skali § 2.

2. Ta sama miara przerachowania stosuje się do praw zabezpieczonych na powyższych hipotekach i wierzytelnościach.

3. Odsetki zaległe za czas do dn. 30 czerwca 1924 r. a nie przedawnione przerachowuje się tak samo, jak kapitał i dolicza się do kapitału, odsetki zaś należne za czas od dnia 1 lipca 1924 r. oblicza się od przerachowanego w ten sposób kapitału.

4. Co do spłaty kapitału, którego termin płatności nadszedł, służy dłużnikowi prawo zwłoki do dnia 1 stycznia 1927 r. Sąd może, biorąc pod uwagę położenie majątkowe dłużnika, to prawo zwłoki uchylić lub ograniczyć; może je również uchylić, gdy posiadłość przeszła w inne ręce drogą sprzedaży lub zamiany.

§ 7. 1. Jeżeli spłata zabezpieczonej hipotecznej wierzytelności z pożyczki jest rozłożona na raty amortyzacyjne, natenczas wysokość wierzytelności

będzie określona według stanu z dnia, do którego została zapłacona ostatnia rata amortyzacyjna. Wynikająca z przerachowania suma wierzytelności złotowej będzie oprocentowana i amortyzowana jako nowa pożyczka na poprzednich warunkach.

2. Odsetki zaległe, a nie przedawnione, oraz bieżące aż do płatności pierwszej raty amortyzacyjnej przerachowuje się tak samo, jak kapitał i dolicza się do kapitału.

3. Do płatnych w ratach amortyzacyjnych wierzytelności hipotecznych nie stosuje się przepisów § 11 ustęp 3 i § 36 ustęp 1.

§ 8. Przepisy poprzedniego paragrafu mają również zastosowanie przy przerachowaniu wierzytelności hipotecznych, będących podkładem listów zastawnych, z tem, że do kapitału doliczone będą odsetki zaległe, a nie przedawnione, oraz bieżące aż do daty płatności pierwszego kuponu nowych listów zastawnych.

§ 9. Jeżeli do wierzytelności hipotecznej (hipoteki), która obciąża łącznie dwie lub więcej nieruchomości, ze względu czy to na rodzaj, czy też na położenie tych nieruchomości miałyby być stosowane różne miary przerachowania (§§ 5 i 6), natenczas w braku zgody stron stopę przerachowania kapitału i odsetek oraz czas dopuszczalnej zwłoki określi sąd w granicach wskazanych w §§ 5 i 6.

§ 10. Przepisy §§ 5 — 9 oraz dalsze przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące hipotek (§ 11 ustęp 3 i §§ 34 i 35) należy stosować z odpowiednimi zmianami do praw zastawniczych ciężających na nieruchomościach bez wpisu do ksiąg wieczystych (gruntowych).

§ 11. 1. Wierzytelności z pożyczek, nie ciężące na nieruchomościach lub hipotekach, a powstałe przed 1 stycznia 1922 r. przerachowuje się na 10⁰% sumy obliczonej według skali § 2, o ile ważne powody nie uzasadniają odstępiania od tej miary przerachowania.

Takie powody mogą wynikać w szczególności z woli wyraźnej lub dorozumianej stron (§§ 28 i 29).

2. Takie same wierzytelności, powstałe po dniu 1 stycznia 1922 r., mogą ulec przerachowaniu stosownie do postanowień niniejszego rozporządzenia jedynie na podstawie przepisów o odpowiedzialności za zwłokę (§ 29 d).

Także zabezpieczone hipotecznie wierzytelności z pożyczek można z ważnych powodów przerachować w mierze niższej lub wyższej, niż wskazana w §§ 5 i 6. Jednak przerachowanie w mierze wyższej nie może pociągnąć za sobą podwyższenia miary przerachowania hipotek zabezpieczających te wierzytelności.

Listy zastawne.

§ 12. 1. Instytucje emitujące listy zastawne wypuszczają do wysokości ogólnej sumy przerachowanych i zabezpieczonych na ich rzecz wierzytelności złotych (§ 8) na podstawie nowego planu umorzenia listy zastawne złote z kuponami biegnącymi od daty oznaczonej w planie konwersji (§ 14),

Z listów tych instytucja zatrzyma na pokrycie kosztów konwersji część oznaczoną w planie konwersji, pozostałe zaś listy zastawne podzieli między właścicieli listów zastawnych, wypuszczonych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, przyczem dawne listy będą zamienione na nowe o tem samym oprocentowaniu. Należności z tytułu listów zarówno niewylosowanych jak wylosowanych po roku 1913, lecz nie przedstawionych do zapłaty, będą traktowane równorzędnie.

2. Instytucja może zamiast wypuszczenia listów złotych przestemplować wypuszczone przez siebie listy na kwoty złote, przyczem zasady ustępu pierwszego winny być odpowiednio zastosowane.

§ 13. Podstawą podziału względnie przestemplowania będzie wartość listów konwertowanych według daty ich emisji na podstawie skali § 2, jednakże listy wypuszczone w czasie od 1 sierpnia 1914 r. do 31 grudnia 1918 r. uważa się przy przeliczaniu za emitowane dnia 1 stycznia 1918 r., a listy emitowane w latach 1919 — 1923 uważa się przy przeliczaniu za emitowane dnia 1 października danego roku.

§ 14. Plan konwersji winien być przedstawiony do zatwierdzenia Ministrowi Skarbu lub wyznaczonemu przez niego komisarzowi przy dołączeniu opinii wspólnego kuratora i mężów zaufania właścicieli listów zastawnych danej instytucji (§ 50).

§ 15. W miarę potrzeby Minister Skarbu wyda szczegółowe postanowienie co do wykonania konwersji i nadzoru nad nią. Na żądanie instytucji może Minister Skarbu określić wysokość opłat na koszty administracyjne oraz sposób przeliczania zaległych kosztów administracyjnych i innych zaległych należności instytucji emitującej.

Obligacje.

§ 16. 1. Obligacje (częściowe zapisy długu), zarówno zabezpieczone jak niezabezpieczone hipotecznie będą przeliczone na 33% sumy obliczonej według skali § 2, stosownie do dat ich emisji. Obligacje wylosowane po roku 1913, lecz nie przedstawione do zapłaty, będą traktowane narówni z niewylosowanymi. Należność za kupony zaległe, a nie przedstawione do zapłaty przeliczuje się w tej samej mierze co kapitał.

2. Właściciele obligacji (częściowych zapisów długu) mogą żądać przez swego wspólnego kuratora (§ 50) wyższej miary przeliczenia, a dłużnik może żądać niższej miary przeliczenia. Na skutek takiego żądania ustalić należy wartość masy majątkowej, hipotecznie lub w inny sposób temi obligacjami obciążonej, w czasie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Stosunek ustalonej w ten sposób wartości masy majątkowej, pomniejszonej o wartość wkładów dokonanych przez dłużnika z funduszków nie pochodzących z pożyczki, która ma ulec przeliczeniu, do jej wartości w dniu 1 stycznia 1914 r. będzie rozstrzygający dla określenia miary przeliczenia; jeżeli pierwsza emisja obligacji została wypuszczona po dniu 31 grudnia 1914 r., wówczas zamiast wartości masy majątkowej w dniu 1 stycznia

1914 r. należy wziąć za podstawę wartość jej w dniu 1 stycznia tego roku, w którym ta emisja została wypuszczona.

3. Na żądanie dłużnika może być zmieniony plan losowania tudzież może nastąpić wymiana dawnych obligacji na obligacje złote, względnie przestemplowanie dawnych, przyczem należy stosować §§ 14 i 15 z odpowiednimi zmianami.

Wkłádki oszczędnościowe.

§ 17. 1. Celem ustalenia miary przeliczenia wkładek oszczędności złożonych przed dniem 31 grudnia 1922 r. w kasach oszczędności oprócz Pocztowej Kasy Oszczędności i we wspólnych kasach sierocych należy przeliczyć te wierzytelności hipoteczne danej instytucji oraz przeliczyć względnie oszacować te przedmioty majątkowe, w których pieniądze pochodzące z wkładek zostały ulokowane (kapitał obrotowy). Z obliczonego w ten sposób pokrycia potrąca się: przeliczony w myśl §§ 28—30 fundusz emerytalny instytucji, sumę potrzebną na spłacenie wkładek złożonych po dniu 31 grudnia 1922 r., które przeliczuje się tylko według relacji 1 złoty równa się = 1.800.000 marek polskich, oraz 40% pozostałej części pokrycia; reszta służy na zaspokojenie roszczeń posiadaczy wkładek złożonych przed dniem 31 grudnia 1922 r.

2. Miarę przeliczenia tych roszczeń oznacza się według stosunku przeznaczonego na ich zaspokojenie pokrycia do ogólnej sumy wkładek złożonych w danej instytucji przeliczonych według skali § 2, przyczem wkłádki złożone w ciągu każdego roku uważa się za złożone w dniu 1 października danego roku. Przy kontaktach ruchomych należy przeliczyć najniższe saldo w okresie od dnia 31 grudnia 1913 r. do dnia 31 grudnia 1922 r. według stawki skali § 2 z czasu złożenia pierwotnej wkłádki. Różnicę między tem saldem a następnem kolejno wyższym przeliczuje się według stawki z czasu pierwszego z kolei powiększenia wkłádki i w ten sam sposób przeliczuje się różnicę między następnymi kolejno wyższymi saldami aż do salda z dnia 31 grudnia 1922 r.

3. Miarę przeliczenia wkładek złożonych w kasach oszczędności oznacza się po wysłuchaniu opinii wspólnego kuratora posiadaczy wkładek (§ 50) komisarz rządowy danej instytucji, względnie przy instytucjach nie podlegających nadzorowi rządowemu ustanowiony w tym celu przez Ministra Skarbu komisarz. Ustalenie przez niego miary przeliczenia nie wyklucza zwykłej drogi sądowej.

4. Miarę przeliczenia wkładek złożonych we wspólnych kasach sierocych oznacza się dla każdej kasy sierocej sąd apelacyjny. Dla posiadaczy tych wkładek kurator ustanawiany nie będzie.

5. Wkłádki oszczędności i wkłády (lokaty) terminowe, złożone przed dniem 31 grudnia 1922 roku w bankach, domach bankowych oraz w Pocztowej Kasie Oszczędności przeliczuje się na 5% sumy obliczonej według skali § 2, przyczem wkłádki złożone w ciągu każdego roku uważa się przy przeliczeniu za złożone w dniu 1 października danego roku. Zdanie drugie i trzecie ustępu drugiego stosuje się odpowiednio do przeliczenia tych wkładek i lokat.

Przerachowaniu w powyższy sposób ulega tylko taka część wkładki (lokaty), która w wyniku przerachowania da sumę nie wyższą od 125 złotych, pozostałą część wkładki przerachowuje się jedynie w stosunku 1 złoty = 1.800.000 marek polskich. Za podstawę przerachowania wkładek w Pocztovej Kasie Oszczędności będą brane pierwotne ich sumy, przerachowane według skali § 2 z października roku złożenia bez uwzględnienia dokonanych już poprzednio przez Pocztową Kasę Oszczędności przerachowań; sumy dokonanych już przez Pocztową Kasę Oszczędności przerachowań będą zaliczone na poczet przypadającego w myśl niniejszych przepisów przerachowania.

6. Zaległe a nieprzedawnione odsetki za czas do dnia 30 czerwca 1924 r. nie będą dochodzone.

7. Instytucja ma prawo zwłoki co do zwrotu przerachowanej wkładki do końca roku 1926, powinna ją jednak za lata 1925 i 1926 oprocentować po 4°/_o.

8. W miarę potrzeby Minister Skarbu wyda postanowienia co do szczegółów dokonania przerachowań względnie oszacowań i ureguluje nadzór nad temi czynnościami; postanowienia dotyczące wspólnych kas sierocych będą wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Ubezpieczenia.

§ 18. 1. Za podstawę przerachowania sumy ubezpieczenia oraz wszelkich innych świadczeń, wynikających z umów ubezpieczeń opartych na życiu, zawartych przed końcem 1918 r., bierze się rezerwę składek z dnia 31 grudnia 1918 r. przeliczoną na złote według stosunku (spółczynnik przerachowania), ustalonego w drodze ugody (§ 50) lub przez sąd dla każdego zakładu ubezpieczeń oddzielnie po wysłuchaniu opinii Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń.

2. Wysokość współczynnika przerachowania oblicza się na podstawie stosunku nadwyżki aktywów, wynikającej z bilansu zakładu na dzień 31 grudnia 1923 r. przeliczonego na złote odpowiednio do przepisów niniejszego rozporządzenia oraz do przepisów o przerachowaniu bilansów, do sumy kapitałów gwarancyjnych i rezerw oraz funduszu emerytalnego z bilansu na dzień 31 grudnia 1918 r., które w tym stosunku zostaną przerachowane. Bilans przerachowania winien uwzględniać odliczenia na należności wątpliwe i na koszty przerachowania w wysokości ustalonej w drodze ugody lub przez sąd po wysłuchaniu opinii Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń oraz sumę podatku majątkowego.

3. Ustaloną prawomocnie dla każdego zakładu ubezpieczeń wysokość współczynnika przerachowania ogłasza Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń w Monitorze Polskim.

§ 19. 1. Umowy ubezpieczeń, zawarte przed końcem 1918 r., z których rezerwy przerachowano na złote na dzień 31 grudnia 1918 r. zgodnie z §§ 18 i 19 niniejszego rozporządzenia, winny być stosownie do życzenia ubezpieczającego (zawierającego umowę z zakładem), albo nadal utrzymane, albo zlikwidowane na zasadach następujących:

a) dla dalszego utrzymania ubezpieczeń winni ubezpieczający w braku odmiennej umowy wpłacić od sumy przerachowanej na złote (§ 18) składkę taryfową wstecz za czas od 31 grudnia 1918 r. i opłacać ją nadal. Przy opłacie składek wstecz zalicza się składki wpłacone w okresie od 1 stycznia 1919 r. do 31 grudnia 1922 r. w wysokości 1°/_o sumy, otrzymanej z przeliczenia ich na złote według przeciętnych rocznych stawek skali § 2, jednak podany wyżej stosunek nie może przekraczać $\frac{1}{3}$ stosunku przerachowania ustalonego dla rezerw z 1918 r. Składki wpłacone po roku 1922 zalicza się jedynie według relacji 1 złoty = 1.800.000 marek polskich. Dla opłacenia składki wstecz ustala się termin 6-miesięczny od daty ogłoszenia spółczynnika przerachowania w Monitorze Polskim. Do składek opłacanych nadal stosują się odpowiednio warunki polisowe;

b) w razie niewpłacenia przez ubezpieczającego składki wstecz w terminie przewidzianym w punkcie a) niniejszego paragrafu ubezpieczenie zamienia się na bezskładkowe (redukcja), względnie ubezpieczający ma prawo żądać wykupu. Za sumę wykupu przyjmuje się kwotę, obliczoną na podstawie rezerwy z 31 grudnia 1918 r., przerachowanej na złote zgodnie z § 18 niniejszego rozporządzenia, powiększoną o sumę składek, wpłaconych po roku 1918, obliczoną w złotych w wysokości i według zasad przyjętych w punkcie a) niniejszego paragrafu co do składek podlegających zaliczeniu. Sumę zredukowaną (redukcja) oblicza się odpowiednio do wykupu, przyjmując sumę wykupu za składkę jednorazową netto.

2. Jeżeli z przerachowania sumy ubezpieczenia wypadłaby suma mniejsza od 50 złotych, umowa ubezpieczenia albo ulega stosownie do życzenia ubezpieczającego zlikwidowaniu w drodze wykupu obliczonego zgodnie z punktem b) niniejszego paragrafu, albo ubezpieczający otrzymuje jednorazową bonifikację w wysokości 90°/_o sumy należnego wykupu z tem, że zobowiązanie z umowy pierwotnej ulega przerachowaniu jedynie według relacji 1 złoty = 1.800.000 marek polskich. Ograniczenie powyższe nie ma zastosowania jeżeli polisa stała się płatną przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 20. 1. Wysokość świadczeń zakładu z tytułu umów ubezpieczeń zawartych przed końcem 1918 r., które stały się płatne przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia i na jego podstawie podlegają przerachowaniu, przelicza się na złote według współczynnika przerachowania określonego w § 18. Przy wypłacie tych świadczeń potrąca się składkę należną wstecz od 1 stycznia 1919 r. zgodnie z postanowieniem punktu a) § 19.

2. Wysokość potrącaną przy wypłacie świadczenia sumy już wypłaconej, a przyjętej przez uposażonego (uprawnionego do odbioru) z zastrzeżeniem, oraz ewentualnej pożyczki pod zastaw polisy oblicza się według odpowiednich przeciętnych stawek rocznych skali § 2.

§ 21. 1. Należności z umów ubezpieczenia, zawartych po roku 1918, a ważnych w dniu ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, przerachowuje się jedynie według relacji 1 złoty = 1.800.000 marek polskich bez względu na to, czy stały się płatne, czy nie. Natomiast przy umowach, zawartych w okresie czasu od 1 stycznia 1919 r. do 1 stycznia 1923 r., ubezpieczający otrzymują jednorazową bonifikację w wysokości 1% sumy składek, wpłaconych w tym okresie, przeliczonej na złote, na podstawie przeciętnych rocznych stawek skali § 2.

2. Jednak podany wyżej stosunek nie może przekraczać $\frac{1}{3}$ stosunku przerachowania rezerw 1918 r. (§ 19).

§ 22. Przy wypłacie świadczeń przerachowanych na złote w myśl § 20 zakład ubezpieczeń ma prawo zwłoki dwuletniej, zaś przy wypłacie wykupów przerachowanych w myśl § 19 lub bonifikacji, przewidzianych w §§ 19 i 21 prawo zwłoki trzyletniej od daty ogłoszenia spółczynnika w Monitorze Polskim. Jeżeli ubezpieczający, któremu w myśl §§ 19 lub 21 przypada bonifikacja, zechce zawrzeć nową umowę ubezpieczenia, winien zakład bonifikację zaliczyć niezwłocznie na poczet składki od nowego ubezpieczenia. Jeżeli nowa umowa zostaje zawarta z jednoczesnym rozwiązaniem poprzedniej umowy, z której należności przerachowuje się tylko według relacji 1 złoty = 1.800.000 marek polskich winna być wysokość zaliczonej bonifikacji podniesiona o 20%.

§ 23. 1. Renty, wynikające z umów ubezpieczenia innego rodzaju, z wyjątkiem umów zbiorowych ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków, zawartych na zasadzie przepisów z dnia 2 (15) czerwca 1903 r. (Zb. Pr. i Rozp. Ros. № 81 art. 912), przyznane przed końcem roku 1918, przerachowuje się w stosunku wskazanym w § 18, przyznane w okresie czasu od 1 stycznia 1919 r. do 31 grudnia 1922 r. — w stosunku 3% renty, przeliczonej na złote według przeciętnej rocznej stawki skali § 2 z roku, w którym renta została przyznana, jednak z ograniczeniem, zawartem w ostatnim zdaniu § 21. Renty przyznane po roku 1922 przerachowuje się jedynie według relacji 1 złoty = 1.800.000 marek polskich.

2. Przy ubezpieczeniach wieloletnich, zawartych za opłatą składki jednorazowej, będących w mocy w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przerachowanie odbywa się według zasad podanych w §§ 18—22.

3. Jeżeliby zastosowanie miary przerachowania przewidzianej w §§ 29 i 80 niniejszego rozporządzenia do zobowiązań rentowych innego rodzaju, powodowało w zakładach ubezpieczeń na życie i od wypadków obniżenie świadczeń z tytułu umów przewidzianych w §§ 18 do 23 niniejszego rozporządzenia, sąd może obniżyć miarę przerachowania podaną w §§ 18—23, 29 i 30 według słusznego uznania po wysłuchaniu opinii Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń.

§ 24. Dla zakładów ubezpieczeń, których majątek w całości lub w części znajduje się poza granicami Państwa, sąd po wysłuchaniu opinii Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń, ustala według

słusznego uznania wysokość spółczynnika przerachowania oraz mnożnika, przewidzianego §§ 19, 21 i 23, biorąc przytem pod uwagę całość majątku tego zakładu, a nie tylko tę jego część, która znajduje się w Polsce.

§ 25. W miarę potrzeby Minister Skarbu wyda postanowienia dotyczące wykonania §§ 18—24 niniejszego rozporządzenia.

Należności z weksli i czeków.

§ 26. 1. Dla zastosowania stawek skali § 2 do należności wekslowych i czekowych, których termin płatności nadszedł (§ 41), miarodajnym jest czas płatności oznaczony w wekslu względnie czeku.

2. Należność będzie przerachowana na 10% sumy obliczonej według skali § 2, co nie wyklucza innej miary przerachowania należności wynikającej z tytułu, który był podstawą zobowiązania wekslowego względnie czekowego.

Należności z kredytu otwartego.

§ 27. 1. Należności z kredytu otwartego przypadające kupcom za towary i usługi będą przerachowane w tensam sposób, jak wierzytelności z pożyczek, nie ciężące na nieruchomościach (§ 11 ust. 1 i 2).

Należności z innych tytułów prawnych.

§ 28. 1. W przypadkach nieobjętych §§ 5—27 o tem, czy, względnie w jakiej mierze należności pieniężne na podstawie niniejszego rozporządzenia mają być przerachowane, rozstrzygają przedewszystkiem wola wyraźna lub dorozumiana sporządzających czynność prawną — w braku takiej wskazówki zasady uczciwego obrotu (dobrej wiary) przy wykonywaniu zobowiązań oraz względy słuszości.

2. Przy ustalaniu dorozumianej woli stron należy mieć na względzie, czy i w jakim stopniu sporządzający czynność prawną przewidywali spadek wartości pieniądza i uwzględnili go przy ustanowieniu należności pieniężnych, następnie, co byliby postanowili, gdyby byli przewidzieli ten spadek wartości pieniądza, jaki rzeczywiście nastąpił.

§ 29. 1. Przy przerachowaniu należności pieniężnych w myśl § 28 należy oprócz ich wartości w czasie powstania tytułu, obliczonej według skali § 2, mieć szczególnie na względzie następujące zaśle od czasu powstania tytułu okoliczności:

- a) co do niespłaconej ceny kupna, należności w razie wykonania prawa odkupu i wynagrodzenia za dzieło — zmiany w wartości przedmiotu, za który przypada suma pieniężna;
- b) co do czynszu dzierżawnego — zmiany w dochodowości przedmiotu;
- c) co do opartych na tytułach prywatno-prawnych alimentów, rent utrzymania, emerytur i innych perjodycznych świadczeń, których celem miało być dostarczenie utrzymania — zmiany ogólnej stopy życiowej, a jeżeli te należności obciążają pewną masę majątkową, zmiany w jej wartości i dochodowości;

- d) co do wynagrodzenia szkody za czyny niedozwolone lub dozwolone i za nieuiszczenie zapłaty w terminie — zmiany w wartości takich dóbr jak te, które zostały dotknięte szkodą, a przy czynach niedozwolonych i niedopełnieniu zobowiązań w terminie — także stopień winy nie tylko obowiązanego, ale i uprawnionego; w razie zwłoki dłużnika — zwłaszcza tę okoliczność, czy dłużnik nie zwlekał z zapłatą, licząc na spadek wartości pieniądza;
- e) co do zwrotów pieniężnych w razie rozwiązania lub unieważnienia umów, co do zwrotu nakładów i t. p. — zmiany w wartości przedmiotu, który strona przeciwna ma zwrócić, zmiany w wartości dokonanych nakładów i t. p.;
- f) co do zapisów pieniężnych, ustanowionych w rozporządzeniu ostatniej woli, należności spadkowych, wynikających z ustawy, oraz sum przypadających z działów spadkowych i innych działów wspólności majątkowej — zmiany w wartości, jakim przedmioty, które tworzyły masę spadkową lub inną masę majątkową, uległy od czasu otwarcia spadku, względnie od czasu działu.

2. Przy ocenie zmian w wartości lub dochodowości przedmiotów i mas majątkowych stosownie do przepisów pod a), b), c) i f) podanych należy strącać z obecnej wartości względnie dochodowości sumy, o jakie wartość lub dochodowość podniosła się dzięki nakładom dokonany przez posiadacza.

3. Przy przeliczeniu w myśl § 28 można, kierując się słuszością, — zwłaszcza w przypadkach, wymienionych pod c) i f), — ograniczyć lub podwyższyć miarę przeliczenia ze względu na położenie majątkowe obowiązanego i uprawnionego do spłaty.

§ 30. 1. Dopóki przez ugodę lub orzeczenie sądowe nie będzie ustalona inna miara przeliczenia należności w § 29 pod c) wymienionych, dłużnik winien płacić te należności perjodyczne w wysokości 60% sum obliczonych według skali § 2. Jeżeli jednak wynikająca z tego przeliczenia suma przekracza 60% wynagrodzenia pobieranego przez pracowników dłużnika tej samej kategorii, do której należał poprzednio uprawniony do emerytury, miarę tymczasowego przeliczenia emerytury zniża się do tej normy.

2. Te same miary przeliczenia stosować można, jeżeli przeliczenie powyższych należności według zasad §§ 28 i 29 nastęrczałoby duże trudności.

§ 31. Jeżeli masa spadkowa lub inna masa majątkowa, o której mowa w § 29 pod f), składa się przeważnie z nieruchomości, a ustalenie miary przeliczenia wymienionych tam należności według zasad §§ 28 i 29 nastęrczałoby duże trudności, można przyjąć dla tych należności osobistych miarę przeliczenia wskazaną w § 33 dla zabezpieczeń hipotecznych takich należności, choćby one nie były zabezpieczone na nieruchomościach.

§ 32. Jeżeli dochody dłużnika pochodzą wyłącznie lub głównie z perjodycznego wynagrodzenia za pracę, wyniki z przeliczenia sumy mogą być zastąpione ułamkiem kaźdoczesnej płacy dłużnika; dotyczy to zwłaszcza należności wskazanych w § 29 pod c).

§ 33. 1. Zabezpieczenia hipoteczne należności wymienionych w § 29 pod a) (w szczególności pretensji budowlanych), pod c) i f), nadto należności z układów majątkowych małżeńskich przeliczują się do wysokości pretensji osobistej, nie wyżej jednak, niż do sumy $\frac{1}{4}$ wyższej od kwoty obliczonej według stopy przeliczenia w myśl §§ 5 i 6.

2. Zabezpieczenia hipoteczne wszelkich innych należności pieniężnych przeliczują się do wysokości przeliczonej pretensji osobistej, nie wyżej jednak niż do miary określonej §§ 5 i 6.

3. Jeżeli pretensja osobista jest wyższa, zabezpieczenie hipoteczne ponad miarę w ustępie pierwszym względnie drugim wskazaną może być tylko wtedy odpowiednio podwyższone, gdy dłużnik osobisty jest jeszcze właścicielem nieruchomości i gdy niema praw obciążających nieruchomości ze stopniem niższym.

§ 34. 1. Do długów gruntowych oraz do powstałych po roku 1918 długów rentowych i ciężarów realnych stosować należy z odpowiednimi zmianami przepisy §§ 5 i 6, o ile z treści tych stosunków nie wynika, że należności mogą być przeliczone według wyższej miary § 33 ustęp 1.

2. Ciężary realne z przed roku 1919, a zwłaszcza czynsze ziemne i wieczyste, a także sumy hipoteczne, których kapitał nie jest wymagalny, należy przeliczać według skali § 2 w pełnych stawkach, a długi rentowe z przed roku 1919 na 75% odpowiednich stawek tej skali, jeżeli z ważnych powodów nie zachodzi potrzeba obniżenia tej miary.

Należności Skarbu Państwa.

§ 35. 1. Hipoteki zabezpieczające wierzytelności z pożyczek, zaciągniętych po dniu 1 stycznia 1921 r. od Skarbu Państwa lub od instytucji kredytowych z funduszy państwowych, wraz z wierzytelnościami zabezpieczonymi temi hipotekami, jak również wierzytelności z takich pożyczek niezabezpieczone hipotecznie przeliczują się — o ile stopa procentowa od tych pożyczek wraz z należnościami ubocznymi nie przekraczała 12% w stosunku rocznym — w sposób następujący:

- a) jeżeli wierzytelność powstała w ciągu 1921 roku — na 50% sumy obliczonej według skali § 2;
- b) jeżeli wierzytelność powstała w czasie od 1 stycznia 1922 r. do 31 marca 1923 r. — na 65% sumy obliczonej według skali § 2;
- c) jeżeli wierzytelność powstała w czasie od 1 kwietnia do 31 grudnia 1923 r. — na 80% sumy obliczonej według skali § 2.

2. Ustępy 2 i 3 §§ 5 i 6 stosuje się odpowiednio do tych wierzytelności.

3. Wskazane w ustępie pierwszym miary przeliczenia mają również zastosowanie do należności:

- a) z tytułu zaliczek pieniężnych, udzielonych przez Skarb Państwa na wykonanie robót i dostaw, które nie zostały wykonane;
- b) z tytułu niespłaconej ceny kupna rzeczy ruchomych i nieruchomości, sprzedanych przez Skarb Państwa, oraz do zabezpieczeń hipotecznych tych należności.

4. Należności wymienione w ustępie trzecim pod a) oraz należności z tytułu niespłaconej ceny kupna rzeczy ruchomych sprzedanych przez Skarb Państwa, powstałe przed dniem 1-ym stycznia 1921 r., przerahowuje się na 10% sumy obliczonej według skali § 2.

5. Do należności objętych niniejszym paragrafem nie stosuje się przepisów niniejszego rozporządzenia co do dopuszczalności ustalenia innej miary przerahowania w drodze orzeczenia sądowego. Dopuszczalne obniżki powyższych miar przerahowania określi Rada Ministrów.

Wzgląd na stan majątkowy dłużnika.

§ 36. 1. Przerachowanie nie może podkopać egzystencji gospodarczej dłużnika i musi być w razie, gdyby taka obawa istniała, odpowiednio ograniczone—nawet do miary ustępu 2 § 3—zwłaszcza jeżeli dłużnik poniósł szkody wojenne. Przepis ten nie ma zastosowania, gdy należność powstała z czynu popełnionego przez dłużnika w złym zamiarze.

2. Gdyby zły stan majątkowy dłużnika był tylko przemijający, dłużnikowi może być udzielona odpowiednia zwłoka; może ona między innymi polegać na rozłożeniu zapłaty na raty, a jeżeli chodzi o wierzytelności hipoteczne, spłacane w ratach amortyzacyjnych, na rozłożeniu na dalsze raty przeniesionych już do nowego okresu umorzenia rat amortyzacyjnych.

§ 37. Gdyby zastosowanie przepisu § 36 ustęp 1 było połączone dla wierzyciela z oczywistą krzywdą, sąd może na jego żądanie zaniechać zastosowania tego przepisu, a natomiast rozwiązać stosunek oparty na umowie dwustronnie obowiązującej. Należne wskutek tego zwroty pieniężne będą przerahowane według rozporządzenia niniejszego.

Prawa osób trzecich.

§ 38. Ugodowe przerahowania, w których strony odstępują od miary przerahowania wskazanej niniejszym rozporządzeniem, nie mogą naruszać praw osób trzecich, zwłaszcza wierzycieli hipotecznych wpisanych do ksiąg z niższym stopniem.

Należności ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

§ 39. Należności ustalone wyrokiem prawomocnym lub ugodą sądową (układem pojednawczym) ulegają również przerahowaniu stosownie do przepisów niniejszego rozporządzenia według daty powstania tytułu, a gdyby ustalenie tej daty nasuwało duże trudności, według daty wytoczenia powództwa; w toku postępowania sądowego o przerahowanie zarzut rzeczy osądzonej lub ugodzonej nie ma znaczenia wobec wniosku o przerahowanie, chyba że należność została już przerahowana wyrokiem lub ugodą. Jednak i w tym przypadku dalsze przerahowanie jest jeszcze dopuszczalne, o ile dłużnik zwleka z zapłatą należności wyrokiem lub ugodą ustalonych.

Zapłaty przyjęte.

§ 40. 1. Zapłaty przyjęte przez uprawnionego nie mogą być przez niego zakwestjonowane z powodu spadku wartości pieniądza w okresie przyjęcia zapłaty, chyba że przyjęcie nastąpiło pod warunkiem możliwości dochodzenia nadwyżki. Narówni z zapłatami przyjętymi traktuje się zapłaty złożone do depozytu sądowego (publicznego), jeżeli złożenie było prawnie uzasadnione i o ile suma złożona odpowiadała co do wysokości w czasie złożenia przepisom niniejszego rozporządzenia.

2. Hipoteki prawomocnie wykreślone nie mogą być przywrócone (§ 38).

Przerachowania według rozporządzenia o zmianie ustroju pieniężnego.

§ 41. Będą przerahowane tylko według relacji ustalonej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. o zmianie ustroju pieniężnego (Dz. U. R. P. № 34 poz. 351) t. j. 1 złoty=1.800.000 marek polskich, a nie według miar niniejszym rozporządzeniem określonych:

- a) zobowiązania wekslowe i czekowe, których termin płatności jeszcze nie nadszedł;
- b) należności z rachunków bieżących i nieobjęte postanowieniami § 17 wkładki oszczędności i wkłady (lokaty) w bankach, domach bankowych i Pocztowej Kasie Oszczędności, chyba że nie zostały spłacone z winy dłużnika (§ 29 punkt d);
- c) kaucje złożone Skarbowi Państwa; depozyty publiczne tak prawidłowe jak nieprawidłowe; depozyty prawidłowe między osobami prywatnymi;
- d) zabezpieczenia hipoteczne, których pierwotna wysokość w razie przerahowania według pełnych stawek skali § 2 nie przekroczyłaby sumy 100 złotych; przepis ten nie stoi na przeszkodzie przerahowaniu osobistego rozszczenia;
- e) należności z umów ubezpieczenia prócz wymienionych w § 18 — 25;
- f) należności z tytułu nadpłaconych danin publicznych.

Wyłączenia.

§ 42. 1. Wysokość komornego określa ustawa o ochronie lokatorów.

2. Zobowiązania Skarbu Państwa, wynikające z traktatów międzynarodowych, oraz zobowiązania z emisji papierów wartościowych bądź wydanych, bądź gwarantowanych przez Skarb Państwa i terytorjalne związki samorządowe, jak również zobowiązania z emisji papierów wartościowych opartych na zobowiązaniach Skarbu Państwa i terytorjalnych związków samorządowych ulegają przerahowaniu na podstawie osobnych przepisów, choćby te papiery wartościowe były zabezpieczone hipotecznie. Dotyczy to również innych zobowiązań terytorjalnych związków samorządowych, wynikłych z operacji kredytowych, jak nie mniej wkładki oszczędnościowych złożonych w spółdzielniach.

3. Zobowiązania, wynikłe z przepisów o odszkodowaniu poszkodowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków przy pracy robotników i pracowni-

ków, zatrudnionych na ziemiach b. zaboru rosyjskiego, a obciążające bezpośrednio pracodawców lub towarzystwa asekuracyjne, — zostaną przerachowane na podstawie osobnych przepisów wedle zasad, jakie będą przyjęte dla przerachowania zobowiązań, wynikłych z obowiązkowego ubezpieczenia od wypadków.

Wzajemność i odwet.

§ 43. 1. Cudzoziemiec może korzystać z postanowień niniejszego rozporządzenia, jeżeli w państwie, którego jest obywatelem, obywatele polscy co do swych należności pieniężnych są traktowani na równi z obywatelami własnymi.

2. Jednak obywatel polski nie może być zobowiązany do zapłaty obywatelowi państwa, którego pieniądze uległy spadkowi wartości, sumy wyższej, aniżeli ta, jakaby mu przypadła w obcym państwie od obywatela tegoż państwa w tych samych zresztą warunkach na podstawie prawa tam obowiązującego.

§ 44. Jeżeli państwo obce przerachowuje długi obywateli polskich według wyższej miary, niż długi własnych obywateli, długi obywateli tego obcego państwa będą w Polsce przerachowane według takiej samej wyższej miary.

§ 45. Obywatele państw obcych pochodzenia polskiego, którym ustawy lub traktaty zastrzegają możliwość nabycia obywatelstwa polskiego, będą traktowani w Polsce pod względem zarówno swych wierzytelności, jak i długów na równi z obywatelami polskimi.

§ 46. Jeżeli część wierzytelności hipotecznych instytucji emitującej listy zastawne jest zabezpieczona na nieruchomościach znajdujących się poza granicami Państwa Polskiego, może ta instytucja na podstawie zarządzenia Ministra Skarbu zużyć dla zaspokojenia przerachowanych należności z listów zastawnych będących własnością cudzoziemców jedynie fundusze uzyskane z realizacji wierzytelności hipotecznych zabezpieczonych na nieruchomościach położonych zagranicą.

Postępowanie sądowe.

§ 47. 1. Przerachowanie może być dokonane w toku każdego postępowania sądowego, którego przedmiotem jest dana należność, wyjąwszy postępowanie w sprawach hipotecznych; wniosek o przerachowanie można stawiać w każdym stadium postępowania I i II instancji oraz w postępowaniu rewizyjnym.

2. Jeżeli należność, która ma być przerachowana, w danym czasie nie jest przedmiotem postępowania sądowego, natenczas na obszarze b. dzielnicy: austriackiej i pruskiej przerachowanie może się odbyć w trybie postępowania niespornego; na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej zaś przerachowanie należności ustalonej prawomocnym wyrokiem lub ugodą sądową (układem pojednawczym) oraz wierzytelności hipotecznych, z wyjątkiem wymienionej w § 49 wierzytelności instytucji kredytu długoterminowego, odbędzie się w trybie postępowania incydentalnego, a w innych przypadkach na skutek powództwa.

3. Sąd władny jest w każdym postępowaniu w razie przerachowania udzielać zwłoki i innych ulg dłużnikowi, o ile to ze względu na stan i cel postępowania jest dopuszczalne.

4. W b. dzielnicy pruskiej przeciw wydanemu w postępowaniu niespornem orzeczeniu służy zażalenie natychmiastowe.

5. Wydane w postępowaniu niespornem orzeczenie jest wykonalne.

§ 48. 1. Do przerachowania należności ustalonej prawomocnym wyrokiem lub ugodą sądową (układem pojednawczym) właściwym jest sąd I instancji, który sprawę poprzednio rozpatrywał; do przerachowania w postępowaniu niespornem zaś w przypadku przewidzianym w § 47 ustęp 2 ten sąd powiatowy, który jest sądem powszechnym dłużnika.

2. Władze administracyjne powołane do rozstrzygania o należnościach prywatno-prawnych rozstrzygają także o ich przerachowaniu.

§ 49. 1. Zarówno wierzyciel jak i dłużnik hipoteczny może żądać, by ustalony umową, ugodą lub orzeczeniem sądownym wynik przerachowania wierzytelności hipotecznych i zabezpieczenia hipotecznego ujawniono w księdze wieczystej (gruntowej). Gdy chodzi o powstałe z pożyczek wierzytelności hipoteczne instytucji kredytu długoterminowego, wystarcza wniosek instytucji poparty poświadczeniem rządowego organu nadzorującego daną instytucję bez względu na odmienne postanowienia ustaw hipotecznych.

2. O dokonaniu wpisu w księdze wieczystej będą zawiadomione strony oraz wierzyciele hipoteczni niższych stopni; co do uprawomocnienia się tych wpisów stosuje się dzielnicowe obowiązujące przepisy.

Kurator wierzycieli.

§ 50. 1. Osoby obowiązane do spłat pieniężnych wobec znaczniejszej liczby wierzycieli jako to: zakłady ubezpieczeń, kasy oszczędności, zakłady i przedsiębiorstwa emitujące listy zastawne lub obligacje — mogą celem tymczasowego lub ostatecznego ustalenia ugodą lub drogą sporu miary i sposobu przerachowania należności żądać ustanowienia kuratora jako przedstawiciela wszystkich wierzycieli pewnej kategorii (posiadaczy listów zastawnych lub obligacji, wkładek i t. p.). Takie żądania może postawić także co najmniej 20 wierzycieli.

2. Kuratora ustanawia sąd okręgowy właściwy ze względu na miejsce siedziby dłużnika po wysłuchaniu wierzycieli zwołanych obwieszczeniem. Kuratorowi na wniosek wierzycieli będą oddani trzej przedstawiciele wierzycieli w charakterze mężów zaufania. Wybór ich jako też trzech ich zastępców należy do wierzycieli zwołanych obwieszczeniem.

3. Należne kuratorowi wynagrodzenie, którego wysokość określa sąd, i zwrot wydatków ponosi dłużnik; przepis ten jednak nie uchyla postanowień ustaw dzielnicowych o ponoszeniu kosztów w postępowaniu spornym. Pozatem dłużnik może żądać zwrotu kosztów od tych wierzycieli, którzy spowodowali ustanowienie kuratora bez dostatecznej podstawy.

4. Od czasu ustanowienia kuratora wierzyciele należący do kategorii zastępowanej przez niego nie mogą samodzielnie dochodzić sądowo roszczeń o przerachowanie przeciw dłużnikowi, a w będących w toku sprawach o takie roszczenia rozpatrywanie miary i sposobu przerachowania winno być zaniechane. Natomiast każdy z wierzycieli ma prawo na własny koszt popierać działalność kuratora, a także przystąpić po jego stronie do sporu w charakterze interwenjenta. Ugody zawarte przez kuratora z dłużnikiem, jak również orzeczenia sądowe w sprawach, przeprowadzonych przez kuratora, mają moc prawną wobec wszystkich wierzycieli, których kurator zastępuje.

5. Do ważności ugody lub zrzeczenia się praw przez kuratora potrzeba zatwierdzenia sądowego. Przed wnioskiem o zatwierdzenie sądowe powinni być wysłuchani mężowie zaufania, jeżeli zostali wybrani.

6. Jeżeli na mocy statutu instytucji, zobowiązanej wobec znaczniejszej liczby wierzycieli do spłat pieniężnych, istnieje organ reprezentujący interesy tych wierzycieli, organ ten spełnia funkcje kuratora i mężów zaufania.

Postanowienia końcowe.

§ 51. Czynności związane z przerachowaniem należności pieniężnych mogą być w całości lub częściowo zwolnione od opłat skarbowych. Postanowienia w tym przedmiocie wyda Minister Skarbu, a co do opłat w postępowaniu sądowym Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 52. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrom: Skarbu, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych.

§ 53. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów

i Minister Skarbu: *W. Grabski*

Minister Sprawiedliwości: *Wł. Wyganowski*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Z. Hübner*
